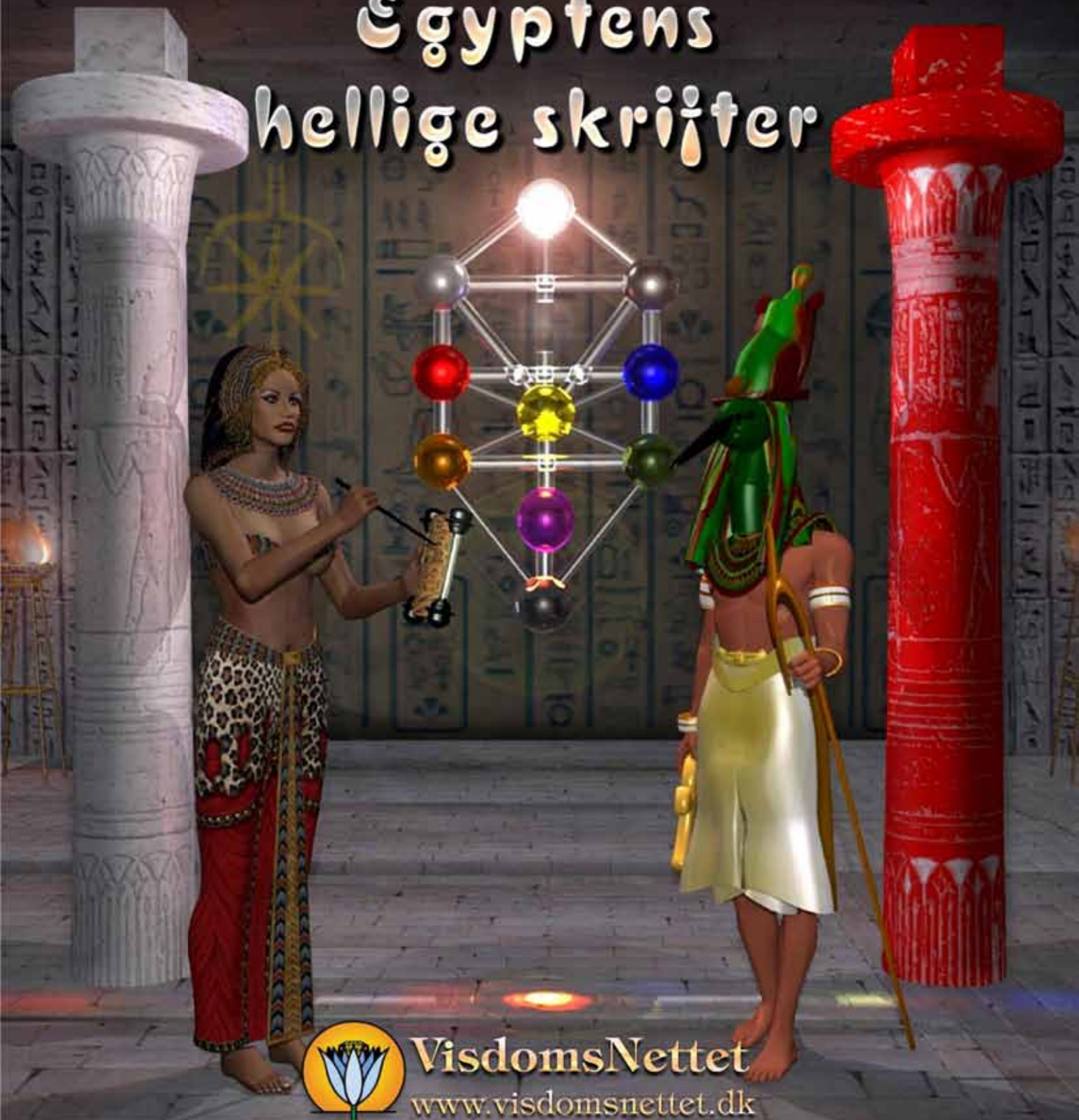

Erik Ansvang

MEDU NETER

Ægyptens
hellige skrifter

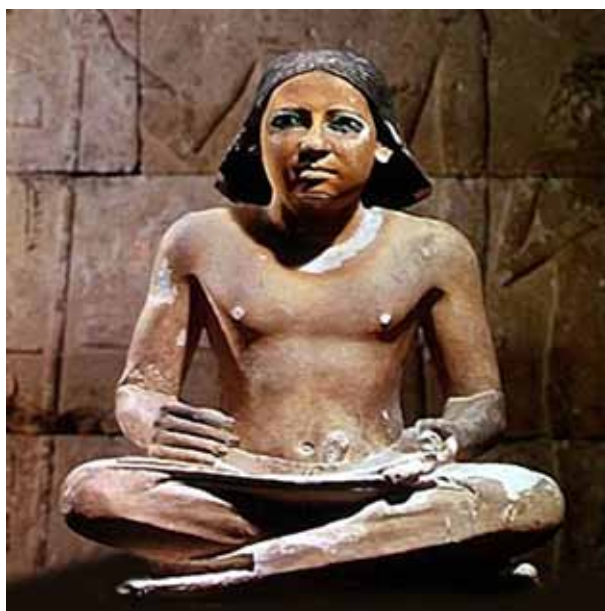
VisdomsNettet

www.visdomsnettet.dk

Medu Neter

Egyptens hellige skrifter

Erik Ansvang

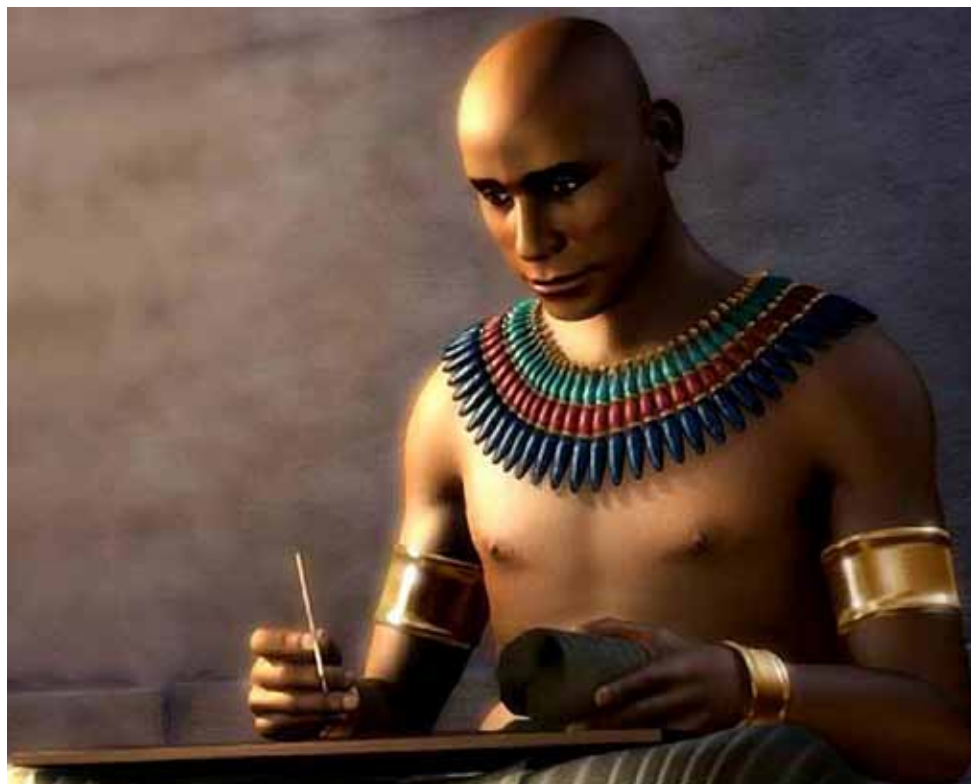

VisdomsNettet
www.visdomsnettet.dk

Medu Neter

Egyptens hellige skrifter

Af Erik Ansvang

Ingen forsker kan med sikkerhed påstå, at man har forstået oldtidens religioner. Præsternes symbolsprog har aldrig været andet end overfladisk klarlagt, og den dag i dag har man ingen tilbundsgående forståelse af hieroglyfferne, reliefferne og de gamle egypteres tankegang.

Der findes egyptiske skrifter fra en lang historisk periode. De er tidløse eksempler på egypternes erfaringer og deres indstilling til liv og død, som de har videregivet til nutiden. De er både oplysende og mystiske, men det sidstnævnte skyldes mest af alt nutidens manglende forståelse af det essentielle i det egyptiske sprog. Der henvises ofte til egypternes "hellige skrifter", men det fulde indhold i deres skrifter skulle ses fra en synsvinkel, hvor man tager skrifternes fulde omfang og dybe natur i betragtning.

"Medu Neter" – guddommelige ord

Skrivekunst kaldes i det gamle Egypten "*Medu Neter*" (guddommelige ord), og man sagde, at skrivekunsten blev givet til menneskeheden af den guddommelige skriver Tehuti (grækernes Thoth) ved "tidernes begyndelse" – en arkaisk (ældre) periode, hvor Egyptens land blev grundlagt og "Neteru" (guderne) kom til syne på Jorden ved at intonere deres egne navne som mantraer. Som resultat af denne begivenhed blev sproget, skrive- og reliefkunsten skabt, og dermed blev det muligt at udtrykke de hellige principper og opretholde den kosmiske orden.

Det er årsagen til, at skrive- og reliefkunsten blev betragtet som en af de højeste åndelige discipliner, og dens rolle i den religiøse og sociale udvikling, blev betragtet som en hellig pligt. I tidens løb blev denne regel og grundholdning aldrig fraveget.

Hieroglyffernes billedsprog

Hieroglyfferne repræsenterer lyde, ord og idéer, men de er sjældent udtrykt på en sammenhængende måde. Det er årsagen til, at de er blevet misforstået i nyere tid, og det har fået nogen til at tro, at der fandtes en eksoterisk og esoterisk (håndgribelig og skjult) skrivemåde, og at ingen af dem beskriver sandheden. Det vil være mere korrekt at sige, at hieroglyfferne overfører åndelige idéer og begreber ved hjælp af fysiske symboler – på samme måde som egypterne mente, at gudernes kræfter nemmere kan komme til udtryk gennem naturlige livsformer end gennem abstrakte principper.

Hieroglyffernes tre kommunikationsniveauer

Retskrivning med hieroglyffer benytter et system i tre niveauer. På første niveau bruges hieroglyfferne som bogstaver (fonogrammer), som repræsenterer et enkelt ord eller flere lyde. Når de kombineres, danner lydende de ord, der udgør det egyptiske sprog. Forskerne kender kun med sikkerhed konsonanterne. Vokalerne er kun omtrentlige i forskernes oversættelser. Den danske forfatter og forsker Ove von Spaeth skriver:

Egyptisk sprog blev skrevet uden brug af egentlige vokaler – egypterne indsatte selv vokalerne, mens de læste. De få hieroglyfiske billedskriftegn, der fungerede som lydtegn, var konsonantiske og repræsenterede en, to eller tre konsonanter – f.eks. tegnet for hotep ('tilfreds') er et tre-konsonanttegn: h-t p.¹

1 Ove von Spaeth: *Profeten som Ukendt Geni* - 5. bind i serien *Attentatet på Moses*.

Andet kommunikationsniveau

Ligesom i de fleste sprog havde de gamle egyptere forskellige ord, der lyder ens, men hieroglyfferne gør deres mening klar, og afslører dermed et andet kommunikationsniveau: *Idéer*. Disse tegn findes i hundredvis, og de kaldes "de-terminative" (bestemmende), for de oplyser ordets nøjagtige idé, og resultatet er en terminologi med en helt anden betydning end et andet ord, der udtales på samme måde.

Tredje kommunikationsniveau

Hieroglyfskriftens tredje niveau giver ordet et symbolsk indhold, og gør det til et *idéogram* (et skrifttegn, der udtrykker et helt begreb). I dette tilfælde udvælges særlige skrifttegn, som sammen antyder idéernes overordnede betydning eller en overordnet funktion. Tegnenes helhed skaber en spontan forestilling, og giver et indtryk af idéen.

Ove von Spaeth skriver:

"Egypternes læsning af hieroglyffer var som at læse en rebus, der var sammensat af forskellige billedtegn, som i princippet fungerede ved en kombination af både lyd og betydning – med tegn, der har tre funktioner:

- 1. Hieroglyftegn med emne og udtale i ét angiver både lyd og en betydning, der er lig med det, som tegnets billede forestiller.*
- 2. Hieroglyftegn, hvor der alene bruges lyden af det ord eller navn for den genstand, som tegnets billede viser. Dvs. "lydtegn", der udtrykker stavelser eller hele småord, der kunne udtales, men hvor selve billedets betydning er udeladt.*
- 3. Hieroglyftegn, der er stumme men ikke udtales, og som alene angiver en betydning, hvor tegnets billede viser, peger på emnet/meningen/genstanden –. Dvs. det er meningsbærende ("determinative") tyde-tegn, uden lyd, men de fuldstændiggør de skrevne fonetiske ord.*

På Hatshepsuts og dermed på Moses' tid blev det almindeligt at lade hieroglyffer danne specielt konstruerede rebuskoder – ofte til hemmeligt brug."

Visdomslæren

I Egyptens historie henvises der kollektivt til skrivekunsten som didaktisk (belærende) eller som "visdomslæren", der afslører en grundlæggende praksis og samtidig ophøjet filosofi. De vigtigste skrifter stammer fra Gamle Rige, og det primære løfte var "evig ungdom" eller "livskraft", som blev opnået ved hjælp af fornuftige leveregler og gode råd om moral og loyalitet, ærlighed og flid.

Visdomslæren blev kommunikeret i ikke-religiøs form, men at dens oprindelse og udformning stammede fra "Livets hus" – templet – er indiskutabelt. Den var tilgængelig for enhver, og den var tydeligvis det primære undervisningsmateriale til udvikling af skrive-, tegne- og reliefkunst. Mange af disse værker blev reproduceret gennem lange historiske perioder.

Ptahhoteps instruktioner

Ptahhoteps instruktioner fra 5. dynasti blev anset for at være rådgivning på et meget højt niveau, som eksempelvis blev benyttet til uddannelse af de kongelige og skriverne. Emnerne i disse skrifter og i andre af samme type omhandlede udviklingen af respekt, ære, retfærdighed og god adfærd.

"Vær ikke stolt af din viden, søg råd fra både den uvidende og den vise. For kunstens grænser kan du aldrig nå, og ingen kunstner har fuldkomne evner."

Bortset fra remser med anvisninger havde man fortællere til at formidle moralske standarder – eksempelvis fortællinger som "Historien om den veltalende bonde", der er en beretning om en fattig bondes forsøg på at undgå at blive idømt erstatning til en uretfærdig og grådig jordbesidder. Historien beskriver en standard for integritet og social ansvarlighed uafhængig af sociale klasseforskelle.

Magi og magiske evner

Den tidlige visdomslære inkluderede også historier fyldt med legendarisk magi og referencer til historiske tekster med omtale af magisk healing af de syge, herunder genopvækkelse af de døde. Men på trods af disse og senere tilsvarende arbejder indeholder teksterne en rød tråd, som er unik for den egyptiske tænkemåde.

Teksterne påstår, at Universet gennemstrømmes af en oprindelig orden og harmoni, som i menneskelivet kommer til udtryk i adfærdsregler, der er positive og uforanderlige, og som regulerer menneskets adfærd, som en forudsætning for at udvikle sig til et socialt væsen.

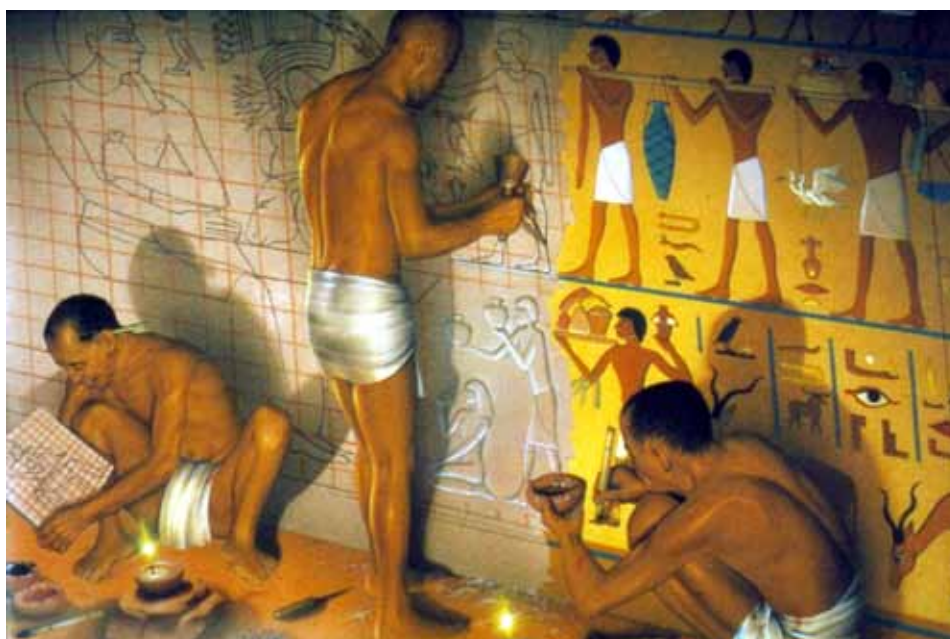

Maat – kosmisk lov og orden

Egypterne mente, at balancerne i de kosmiske kræfter afspejlede sig i menneskets erfaringer. Den bevidste erkendelse og accept af denne lovmæssighed var det ultimative mål. Dette tema kaldte man Maat i overensstemmelse med guddommen for kosmisk lov og orden, som af nogen kaldes "sandhedens gudinde".

Men gudinden Maat refererer også til "vejen" eller "indvielsesvejen" på samme måde, som Østens yoga repræsenterer genskabelse af balance og harmoni. Maat er det egyptiske koncept for den oprindelige, uforfalskede universelle og fuldkomne ligevægt. Det er derfor idealet og målet for al menneskelig stræben både på den individuelle og den kollektive skala.

Dette høje krav om orden blev udtrykt bogstaveligt i templerne med uddybende inskriptioner om teknikker, liturgi, kalendere og de kongelige familiers kronologi og handlinger – som alle skulle udtrykke kontinuiteten i og forventningerne til orden og harmoni i det verdslige og religiøse liv. Disse principper blev kopieret fra gamle optegnelser, og de stammer beviseligt fra de tidligste tider, og understreger kontinuiteten i de oprindelige traditioner på alle niveauer af åndeligt arbejde.

Skriften på væggen

Opretholdelse af traditionen og en kongelig persons association med traditionen ses overalt i det gamle Egyptens skrifter og relieffer. Reliefferne på tempelvæggene forbinder ofte det kongelige image med en forfader i beskrivelsen af rollen som den, der handler i overensstemmelse med den kosmiske orden. Det har fået nogle egyptologer til at beskyldte faraoerne for tyveri af forgængernes præstationer.

I Luxor-templet og i Ramesseum på Vestbredden i Luxor afbildes Ramses II på templernes pyloner som helten i kampen ved Kadesh – en beretning med både historisk og allegorisk indhold i overensstemmelse med egypternes syn på Maat.

Bekæmpelsen af det onde blev symboliseret af Horus, søn af Osiris, som hævnedede mordet på sin fader, begået af Osiris' broder Seth. Horus genvandt tronen og genoprettede orden i Egypten efter en lang række kampe, og faraoen indtog rollen som *ondskabens overmand*.

Mysteriespil

Den kongelige opgave med skabelse af universel balance er også afbildet i Edfu-templet, som er dedikeret til falkeguden Horus – et symbol på sjælen. Inskriptioner i templet beskriver et helligt drama og en årlig fest, som havde til formål at forny templets kraft. Faraoen påtog sig rollen som Horus, og dronningen udfyldte rollen

som Isis, den sørgende enke, der ledte efter resterne af sin myrdede ægtefælle. Hovedparten af mysterespillet blev opført ved templets hellige sø, hvor reliefferne viser Horus, der harpunerer Seth (billedet th.), som i mysteriedramaet antager skikkelse af en krokodille og en flodhest.

Efter at have overvundet sin modpart genopretter Horus foreningen af de to lande, og krones med dobbeltkronen for Øvre- og Nedre-Egypten.

Øvre-Egypten (den sydlige del af landet) var desuden symbol på menneskets lavere principper – personligheden eller de lavere chakraer. Nedre-Egypten (den nordlige del) symboliserede sjæl og ånd eller menneskets højere principper og højere chakraer. Og denne grundlæggende symbolik var budskabet i mysterespillet. Her blev man præsenteret for kampen mellem menneskets højere og lavere natur og sjælens sejr over personligheden.

Medvirkende mystik

Mysterespillene med Horus i hovedrollen er mejslet ind i væggenes inderside i muren, der omgiver templets inderste sanktuarier. Selvom der ved en overfladisk betragtning ikke er noget symbolsk ved de detaljerede relieffer, afslører de en tradition, der er unik for Egypten, og som senere blev kopieret af grækerne og romerne. Offentlige mysterespil var en enestående mulighed for den menige egypter, som ønskede viden om og indsigt i mysterietraditionen. Og det foregik på en måde, som Carl Jung kaldte "*medvirkende mystik*".

I denne proces kunne publikum fortolke dramaets hellige indhold. Under disse betingelser blev indvielse i åndelige mysterier mulig, for man sagde, at åndelige væsener overskyggede eller helt overtog skuespillernes fysiske legemer og kommunikerede med publikum via kraften fra ritualerne og dramatiseringen. Guderne eller en højere inspirationskilde var på denne måde reelt til stede i mysteriesspillene.

Fra mysticisme til materialisme

Bøger om metafysik findes i overflod fra Gamle Rige og i tiden derefter, men essentielle dele af tempeltraditionen blev omdannet til dogmer i den græsk-romanske praksis. Teknikker, fortolkninger og drømmetydninger m.m. er hovedsageligt udvalgt fra gravene, men der er en tydelig kvalitetsforskel på disse skrifter i sammenligning med de oprindelige hellige skrifter, for nu var det intentionen, at teksterne skulle fortolkes mere bogstaveligt og betragtes som en slags "kogebog". Stilen afslører tidens tendens, som gik i retning af tiltagende materialisme, en holdning der er totalt irrelevant for egyptisk livssyn og moralkodeks.

Den egyptiske mentalitet, som inspirerede til at integrere den hellige videnskab, der fører til højere åndelige mål, begyndte at tone bort.

Kildehenvisninger:

H.P. Blavatsky: *Den Hemmelige Lære*

Ove von Spaeth: *Profeten som Ukendt Geni*

R. Clark: *The Sacred Tradition in Ancient Egypt*

VisdomsNettet

www.visdomsnettet.dk